

D. D.

DISSERTATIONIS PHILOSOPHICÆ
DE

NATURA

ET

CONSTITUTIONE
PHILOSOPHIÆ PRACTICÆ,

PARTICULA POSTERIOR,

QUAM

*Cum consensu Ampl. Facult. Philosoph. in Reg. Acad
Aboënsi,*

PRÆSIDE

HENRICO HASSEL,

ELOQUENTIÆ PROFESS. REG. & ORD.

PRO LAUREA

Publico examini submittit

GABRIEL KROGIUS, P. F.

WIBURGENSIS,

Die V. Julii Anni MDCCLIV.

L. H. Q. S.

ABOË, impressit Direc. & Typogr. Reg. Mag. Duc. Finland.
JACOB MERCHELL,

VIRO Amplissimo atque Celeberrimo,

**D^N. HENRICO
HASSEL,**

In Illustri Athenæo Aboënsi Eloq. PROFESSORI
Reg. & Ord.
Consistoriique ibidem ADSESSORI
gravissimo.

Patruī loco omni venerationis cultu ætatem
prosequendo, colendo.

UT opellam hanc, Tibi, Vir Amplissime, in presen-
ti jam consecrare audeam, gravissima expresse-
runt rationes. Inde enim ab illo tempore, quo Mu-
sas primum Auræicas invisere mihi contigit, maxima
Tui in me favoris documenta semper exstare vo-
luisti. Tu consiliis saluberrimis mihi constanter ad-
fuisi; nec operam in iis, quæ vel ullo modo rebus
meis

meis essent profutura, desiderari passus es. Tanta
Tuæ erga me benivolentiæ indicia expertus sum, ut
Patrem absentem in Te præsentem venerari licuerit.
Hinc in sinu mihi gratulor, illam tandem illuxisse diem,
qua reverentiam, animo diu reconditam, in publi-
cum proferre conceditur. Accipe igitur, Vir Am-
plissime, hunc juvenilis ingenii factum, ut gratissimi
animi tesseram; accipe ut pietatis & venerationis,
dum vixero, nunquam intermoritura, obsidem. Ut in
posterum quoque Tibi eque ac pariter me commen-
datum habeas, vehementer oro atque obtestor; quod, si
ex voto contigerit, est, de quo mihi atatem gratula-
bor.

Amplissimi atque Celeberrimi

NOMINIS TUI

eultor humillimus,
GABRIEL KROGIUS.

Viro Admodum Reverendo atque Praclarissimo,

**DN. MAG. PAULO
KROGIO,**

Eloquentiæ LECTORI ad Reg. Gymnasium, quod
Borgoæ floret, meritissimo, nec non Consistorii ibi-
dem ADSESSORI æquissimo.

Viro Plurimum Reverendo atque Praclarissimo,

**DN. MAG. SAMUELI
KROGIO,**

PASTORI vicario Ecclesiæ, quæ Deo in Piexämäki
colligitur, dignissimo,

Fratribus suis optimis, dilectissimis,

OB plurima in me nullo non tempore collata
beneficia, nec non in tesseram amoris fla-
grantissimi, pagellas has cum omnigenæ felicitatis
adpreccatione dat dicat & dedicat, Vobis Fratres
astumatissimi

Addictissimus
GABRIEL KROGIUS.

§. XVIII.

Philosophia Practica est Scientia dirigendi facultatem appetitivam in eligendo bono & fugiendo malo ; vel quod idem est : Scientia componendi actiones liberas ad normam Legis Naturalis ; Lex enim Naturalis docet, quid bonum quidve malum, adeoque quid agendum vel omittendum sit §. 16. Hinc etiam Jus Naturæ vel Jurisprudentia Naturalis dicitur ; quemadmodum Philosophiæ Moralis nomine interdum venire solet, quatenus mores nostros dirigit, dum normam exhibet vitæ actionibusque nostris.

§. XIX.

Complectitur itaque Jurisprudentia Naturalis seu Philosophia Practica : theoriam Juris vel scientiam boni & mali, atque addo scientiam recte applicandi eandem Juris theoriam. Quamvis vero sic veritates involvat theoreticas, non tamen eorum probamus institutum, qui cum Wolfio illas sejun-
A gunt

gunt, & a se mutuo divellunt, ipsam theoriam legum in sic dicto Jure Naturæ Ethico & Politico, modum vero eandem adplicandi in diversis Scientiæ partibus, quas Ethicæ & Politicæ nomine compellant, docentes. Sic enim moleat: Disciplina nimium quantum augent, Scientiamque hanc præter omnem necessitatem ambagibus & inanibus aliquando speculationibus, quibus in praxi nullus est locus, temere involvunt; quum practica theoreticis, ex quibus justa serie descendunt, commode subjungantur. Neque theoretica illa, quæ Philosophiam Practicam ingrediuntur, adeo a praxi sunt aliena, vel ab usu communi longe remota, ut eorum adplicandi ratio diversis Disciplinis conducere debeat.

§. XX.

Objectum Philosophiæ Practicæ, quod ipsa docet definitio, constituit Lex naturæ §. 18. cuius existentiam demonstravimus §. 13 simulque attributa, extensionem & summam supra §. §. 13. 16. exposuimus.

§. XXI.

Definito sic Scientiæ nostræ objecto, quousque ejus pateant limites facile constat. Hos vero ad actiones tantum externas, quarum in foro humano valet æstimatio, male restringit Puffendorfius in præf. Libr. de Off. Hom. & Civis §. 9: quum omnes omnino actiones liberas & internas & externas hominis naturalis dirigat, §. 20. 15. 16.

Neque

Neque Disciplina nostra terminis hujus vitæ prorsus includitur, quod loco citato §. 8. adserit idem Auctor. Licet enim modum reconciliationis cum Deo & viam obtinendæ vitæ æternæ ratio omnino nesciat, virtutem tamen naturalem & speciatim officia erga Deum, animæque immortalitatem ita adgnoscat, ut pædagogica quadam doctrina ad altiores ducat fontes, unde ipsius supplendi sunt defectus. Differt vero a Theologia Morali Philosophia Practica 1:o Principio cognoscendi, illa enim ex revelatione, nostra vero ex ratione derivatur. 2:do Objecto, nostra circa actiones hominis naturalis liberas, illa circa spirituales hominis regeniti potissimum versatur, unde simul utriusque Disciplinæ quoad subjectum differentia elucescit. 3:o fine, illa enim viam perveniendi ad unionem cum Deo, & obtinendi vitam æternam docet, nostra vero felicitatem temporalem præcipue intendit, & ad illam tantum pædagogica est. Atque hinc sibi mutuo repugnare nequeunt hæ Disciplinæ; neque enim ratio & revelatio, quæ ex eodem principio, scilicet Deo originem petunt, sibi invicem contrariantur. Quum autem Jurisprudentia Civilis adplicet Jus Naturæ ad hanc vel illam civitatem pro diverso ejus statu & structura, facile Disciplinæ nostræ ab illa hinc intelligitur differentia.

§. XXII.

QUum per Scientiam definiatur Philosophia Practica §. 18, patet, omnes in illa veritates esse demonstrandas, & ex certis principiis legitimo nexu

derivandas. Duplici modo doctrinam Juris Naturalis tractare solent hujus Disciplinæ Doctores. Vel enim ex naturæ humanæ actionumque cum eadem convenientia, vel ex voluntate Divina omnem moralitatem derivant; quam proinde vel objectivam cum Scholasticis, hosque secutis Grotio & Wolfio, vel subjectivam cum Puffendorffio & sequacibus ejus defendunt. Hi omnia legis præcepta ad voluntatem Supremi Numinis referunt, de modo, quo illa cognosci possit, quam res ipsa postulat, minus solliciti; illi vero ad naturæ convenientiam confugientes, omnia ex perfectione propria adeoque amore sui derivanda censent officia. Et licet adfirmant obligationem naturalem ad suum Auctorem Deum esse referendam, in ipsa tamen tractatione hoc minus observare solent; nec officia per rationes, ex attributis & voluntate Divina desumptas, determinant. Methodum hanc faciliorem esse dicunt, & cuius suæ naturæ sibi conscio magis planam & perviam. Quin etiam adferunt, Lege Naturali sic ab omni Numinis sensu abstracta, obligari posse Atheos, omne Jus, a voluntate Summi Numinis derivatum, contemnentes; qui tamen actionum suarum consecutaria bona vel mala non possunt non ipsi perferre. Verum, qui ex voluntate Divina moralitatem deducunt, eo ipso principium quidem essendi & normativum admittunt ac statuunt; principium cognoscendi adhuc desideratur. In eo namque cardo rei hic vertitur, quomodo voluntas Divina, quæ actionum humanarum esse debet norma, per lumen naturæ in-

note-

notescat. Et quamdiu hoc in obscuro latet, vel satis demonstratum non est, nullum suppetit criterium, quo bonum a malo discerni queat. Sed qui de moralitate interna solum agunt, & Deum ex Systemate Morali excludunt, doctrinam prudentiæ tantum tradunt, non autem Jus Naturæ. Nam Lex absque Legislatore, obligatio sine obligante ne intelligi quidem possunt; proinde neque Athei Jus Naturæ, proprie sic dictum, admittere queunt. In vera igitur ac solida Juris Naturalis tractatione utraque conjungenda est methodus, omniaque officia ex utroque fonte simul derivanda; hinc principium posuimus *voluntatem Divinam, uti eandem ipsa natura patefacit.*

§. XXIII.

QUum scientia involvat certitudinem, eidem in primis hac in Disciplina studendum est; quippe quæ veritatum ad praxin adplicationem maxime promoveat, dum quæ certo non cognoscuntur, difficulter ad usum transferuntur. Fieri quidem potest, ut in praxi seu adplicatione regularum generalium ad casus speciales varii subinde committantur errores, quod certitudini Disciplinæ nostræ obvertere solent sceptici Morales; sed distingvendum est inter veritates ipsas & earum adplicationem. Illæ utut certæ sint, in ipsa tamen praxi error facile obrepere potest, nisi maximam adhibueris diligentiam & circumspeditionem; quod vel exemplo veritatum Geometricarum constat, quæ

quæ licet certissimæ sint, nihilominus male & perverse applicari possunt, quod sæpe fieri ipsa docet experientia. Alia est principiorum, alia conclusionum ratio. Licet enim vera sit propositio major universalis, quam exhibet Lex Naturæ; nihilominus tamen, si, quæ pro varietate casus specialis subsumitur minor, erronea fuerit, conclusio syllogismi practici evadere potest falsa, qui error non Legi sed Legem applicanti est tribuendus.

§. XXIV.

Quemadmodum in omnibus Scientiis veritates dantur generales, cæteris præmittendæ & fundamenti loco substernendæ, sic in Moralibus illæ quoque adsint, necesse est. Hisce præmissis reliquæ veritates, circa quas enodandas universa versatur Philosophia Practica, & facilius intelligi & ex principiis suis legitimo nexu solide magis deduci ac demonstrari possunt. Hæc, quæ tradit & explicat, principia Philosophia Practica Universalis dicitur; proinde recte ipsa per Scientiam veritatum generalissimarum, juxta quas dirigendæ sunt actiones nostræ liberæ, definitur. Erit hujus ostendere, naturam humanam moralem esse; actionum indolem, differentiam & moralitatem exponere; Legis & Obligationis ideam, ac varias utriusque divisiones evolvere; culpæ, doli & imputationis notionem tradere determinatam; principium essendi Juris Naturalis ostendere, idque a principiis cognoscendi probe distingvere. Verbo, notiones exhibeat

hibeat generales, ex quibus Naturæ Leges intelligi, iusta serie demonstrari & ad perfectionem vitæ moralis applicari possint. Aurea prorsus sunt verba Hertii in Commentatione, de Jurisprudencia Universalis, Sect. I. c. 1. §. 8. & ipsa hic recitari merentur. In Jurisprudencia Universalis, inquit, sunt vera Juris fundamenta, quibus universum Juris cujuscunque fastigium innititur; in illa sunt fontes, e quibus veluti per canales atque rivulos Jus educitur; illa sunt semina, quæ, procedente proficienteque judicio usuque, in ramos postea quam latissime se diffundunt atque explicant: sunt in illa scintillæ, quibus mens ubique collustratur; sunt in illa claves, quibus adyta Juris referantur; sunt denique in illa cynosuræ in vastissimo Juris oceano navigantibus propositæ. Quum sic viam cæteris Philosophiæ Practicæ partibus rite intelligendis aperiat hæc Disciplina, nec, quid ipsæ involvant, sine hac prorsus concipi possit, haud difficili negotio patet, quanti ipsa sit facienda; quemadmodum hinc insimul elucelcit, quales neglectus hujus pariat effectus.

§. XXV.

Philosophia Practica Particularis dicitur illa, quæ particularia hominis officia explicat ac demonstrat, quorum pro diversitate diversas admittit partes. Sic dantur officia vel erga Deum, vel erga nosmet ipsos, vel erga alios, pro triplici igitur hocce objecto tres existunt Juris Naturalis partes,
The-

Theologia nempe Naturalis Practica, Ethica, & Jus Sociale. Officia erga Deum hac ratione demonstrantur: Quum Deus hunc mundum, & quas suo complexu continet res omnes creaverit atque conservet, Illi sumus subjecti, Ejusque voluntati parere debemus. Nulla enim sufficientior subjectionis ratio cogitari potest. Quoniam Deus est optimus, & maxima indes in nos confert beneficia, Illum super omnia amare debemus, Eidemque confidere nostrum est. Quandoquidem Deus est potentissimus juxta ac justissimus, & immorigeris justas infligere valet & vult pœnas, Illum timere oportet; qui timor, considerata bonitate Dei summa, servilis esse non debet, sed talis, quo bonæ indolis filii sibi cavent, ne offendant parentes. Quemadmodum Deus eas nobis concessit vires, quibus summas Ipsius perfectiones, quarum speculum est mundus, non quidem plene & perfecte, aliquo tamen modo percipere queamus, nostræ sunt partes eas agnoscere, admirari, celebrare atque alios ad idem agendum excitare. Hisce cultus Divinus tam internus quam externus, quantum quidem lumine naturæ constat, potissimum absolvitur.

Officia erga nosmet ipsos hac ratione patefcunt: Quoniam Deus animam nobis dedit ac corpus, atque partem utramque multis præstantissimisque instruxit dotibus, non eum utique in finem, ut hæc dona perdamus & inculta relinquamus, sed ut illa conservemus, & qua fieri potest, industria perficiamus, illud cavere, hoc agere nostri

nostri est muneris, quod qui ratione gaudemus, eo lubentius debemus facere, quia instinctus ad conservationem propriam cuilibet animali inditus apprehenditur.

Neque officia erga alios ex longinquo sunt repetenda. Quum Deus tales nos fecerit, ut aliorum indigeamus ope atque officiis, sine quibus nec salvi & incolumes, nedum felices esse possumus, Idem quoque voluit Deus, ut ab aliorum læsione abstineamus, eorumque, quo fieri potest modo, bonum promoveamus & commodum. Pone contrarium. Ergo Deus produxit genus humanum, ut illico periret, vel semper miserum esset, quod est absurdum. Hæc officia vel perfecta sunt, vel imperfecta. Illorum tanta est necessitas, ut, si negentur, violento modo exigi possint, hæc vero a spontanea hominis benignitate promanare debent. Nec aliud fert ipsa eorum natura, quum beneficium vi extortum beneficium esse desinat. Atque, si ad omnia, quibus homines sibi invicem opitulari possunt, exigenda, vim adhibere liceret, gratuita beneficentiæ exercendæ nullus relinqueretur locus, & summum jus summa fieret injuria.

§. XXVI.

Jus Naturæ Sociale pro ratione status, in quo homines versantur, distingvi potest; qui ut duplex est, naturalis & civilis, ita Jus Gentium & Politicum inde exurgit. Status naturalis amplius non datur

datur, nisi apud integras gentes, quæ neminem agnoscunt superiorem præter solum Deum; & quod ad has etiam Jus Naturæ pertineat, manifestum est. Quum enim Deus velit conservationem & felicitatem generis humani, non potest non ab ipsis quoque gentibus illa exigere officia, quæ cum hoc fine necessarium habent nexum, idque eo magis, quia, si violantur, plus damni ac detrimenti inde sequitur, quam si privati privatis noceant. Quoniam vero gentium diversa est in multis conditio ac singulorum civium, illas quoque Jus Naturæ diverso modo complectitur; cujus discriminis observatio in controversiis populorum tractandis maxime est necessaria.

Jus Naturæ Politicum imperantium & parentium jura & officia comprehendit. Quemadmodum ea jam est generis humani fors, ut non nisi in societatibus illis magnis, quæ civitates dicuntur, incolume & felix esse possit; ita Deus non potest non velle & adprobare ea omnia, sine quibus societates hæ stare & florere nequeunt. Talia igitur quum sint imperantium & parentium jura & officia varia, quod hæc Jure Naturali contineantur, evidens est. Quum Deus nihil velit frustra, hæc jura non concipienda sunt majora, quam res ipsa requirit; proinde qui vel imperantibus infinitam potestatem in populum, vel populo jus vitæ & necis in ipsos imperantes adstruere conantur, profanum committunt errorem. Cavendum etiam est

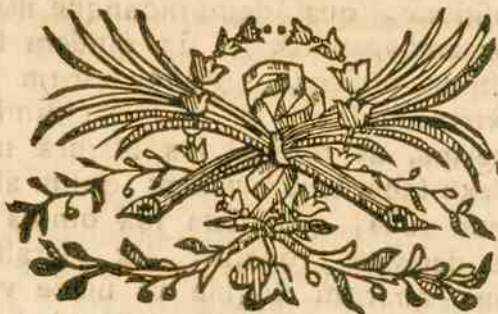
ne Jus illud Naturæ Politicum ad talia extendatur, quæ illo definita non sunt. Sic licet in omni civitate summam quoddam imperium sit necessarium, an tamen id penes unum, pauciores vel plures residere debeat, ab hominum arbitrio pendet; quamobrem, qui vel monarchicam vel liberam regiminis formam ex Jure Naturali derivatum eunt, hallucinantur. Eadem est ratio institutorum negotiorumque civilium plurimorum, quæ salva justitia naturali variis in civitatibus infinitis prope modis variare possunt; prout in actionibus hominum privati multa cujusque arbitrio sunt relicta. Et, qui omnem actionum indifferentiam negant, tale fingunt Jus Naturæ, quod inutile foret, quum a nemine mortalium intelligi posset.

§. XXVII.

Sic, quæ Jus Naturæ exigat officia ex genuinis fontibus directe deducuntur, quæ ex una tantum propositione, quæ demumcunque illa fuerit, non nisi per ambages, & ne sic quidem satis valide demonstrari possunt. Atque mirum videtur, quomodo viri doctissimi & perspicacissimi eo devenire potuerint, ut totum Jus Naturæ uni principio complexo superstruere vellent, quum alia Scientia inveniatur nulla, quæ scira sua omnia ex una propositione derivare conetur. Ex pluralitate illa principiorum, quorum singula ut unice vera propugnari solent, hoc maximum provenit incommodum, quod via sic panditur ad Scepticismum Moralem

ralem. Nec enim non suspecta esse potest certitudo Scientiæ illius, in qua de ipsa veritate fundamentali tot contrarias sôvent sententias Auctores? Verum hunc scopulum evitare licet, ubi ostenditur diversa illa principia qua maximam partem sibi non esse adversa, sed inter se amice conspirare & ad unum finem concurrere; quorum non singulis sed universis superstruendum est Systema Morale, haud secus ac fundamentum domus non unus, sed plures omnino lapides constituunt. Quid? Quod qui unum tuentur principium, facto ipso nobis accedant, quum in tractatione ipsa, proprio non sufficiente, ad alia haud raro principia confugiunt, iisdem que ut propriis utuntur; quæ etiam est ratio, cur qui principiis dissident, in conclusionibus tamen inter se plerumque consentiant.

S. D. G.

Clarissimo Philosophiæ Candidato;

Dn: GABRIELI KROGIO,

pro summis in Philosophia honoribus, *de Natura & Constitutione Philosophiæ Practicæ* egregie differentis,
AMICO EXOPTATISSIMO.

Scientias omnes, quæ ambitu eruditionis humanæ comprehenduntur, varia atque multiplici semet commendare utilitate, nemo est, qui non concedat; earundem vero unam præ altera majorem in ipsa adplicatione cultoribus suis polliceri ac exhibere usum, etiam neminem inficias iturum existimo. Qua in re Philosophia Moralis adeo infimi non est subsellii, ut potius primum sibi vindicet locum; officia etenim singulis, in quocumque demum positi sint statu, tam Deo, quam aliis & sibi met ipsis præstanda, determinat, eorumque rationes genuinis ex fontibus derivat. Tanto itaque majoribus mañtandi sunt laudibus, qui tempus suum Scientiæ huic consecrant, quanto uberiores ex hoc labore fructus carpere illis datur. Dum itaque, Amice suavissime, inaudivi, Te iterum in arenam descensurum esse disputatoriam, & alterum Specimen Academicum editurum, de *Natura & Constitutione Philosophiæ Practicæ*, non possum non summa animi perfundi lætitia, quæ candidi intra pectoris claustra cohiberi necia, in publicum gestit protumpere. Laudum Tuarum præconem heic agerem, nisi probe scirem, hoc Tuæ minus gratum fore modestiæ; proinde paucissimis tantum, adfectu tamen copiosissimo expediam rem. Dissertatio hæc Tua, solide ac nervose elucubrata, sufficientissime ostendit, Te, Amice suavissime, variis in Scientiis egregiam collocasse operam, & eximios fecisse progressus; idque eo magis, quo præstantiores Tibi contingant dotes, ingenium nempe optimum & judicium subactum. Hæc igitur naturæ & industriæ munera Tibi gratulor; gratulor specimina Academica rite & cum laude peracta; gratulor honores mox capeffendos; gratulor denique Pa-

renti

renti Tuo, Viro venerabili, Filium Sui. exemplum. Quod
præmia laboribus Tuis condigna reportes, persuasissimus om-
nino sum, &, ut hæc Tibi quam citissime contingant, sincere
opto ac voveo

TIBI

obstrictissimus,
JOH. LAGUS.
Wiburg.

Clarissime Dn. CANDIDATE.
Amice honoratissime,

QUam primum mihi innotuit, Te, Clarissime Domine Can-
didate, alterum eruditionis Tuæ documentum juxta
ritus Academicos exhibiturum esse, statim cogitare cœpi,
quomodo, Fautor & Amice honoratissime, animum decla-
rare possem Tui studiosissimum. Quæ plurima cepi benevo-
lentiæ Tuæ experimenta, non passa sunt, ut hanc adeo
commodam occasionem dimitterem; qua vero ratione voti mei
compos fiam, non video. Nam in laudes Tuas excurrere
vires meæ non permittunt; quod supervacaneum quoque fo-
ret, quum Tua variis in Philosophiæ partibus eruditio so-
lida nota satis omnibusque perspecta sit.

In illis, quibus operam haud segnem navasti, Scientiis,
Philosophia Practica tanquam præstantissima Tibi complacita
est; de qua ita egesti, ut Tuo exemplo satis comprobaris, quid
ingenium expoliticum & judicium a præjudiciis liberum effi-
cere valeant.

Gratulor itaque Tibi eximias animi dotes, & erudi-
tionem pulcherimam; gratulor Parentibus Filium, de quo
ipsi sibi gratulari possunt; gratulor consanguineis propin-
quum, eorum vestigiis insistentem; gratulor denique singu-
lare decus amicis, quorum in numerum rogo, ut referas

TIBI

Obstrictissimus.

G. O.